

KERKSCHATTEN

Zondag 11 december 2022
Sint-Martinuskerk Asper

MANUEL VAN DEN ABEELE

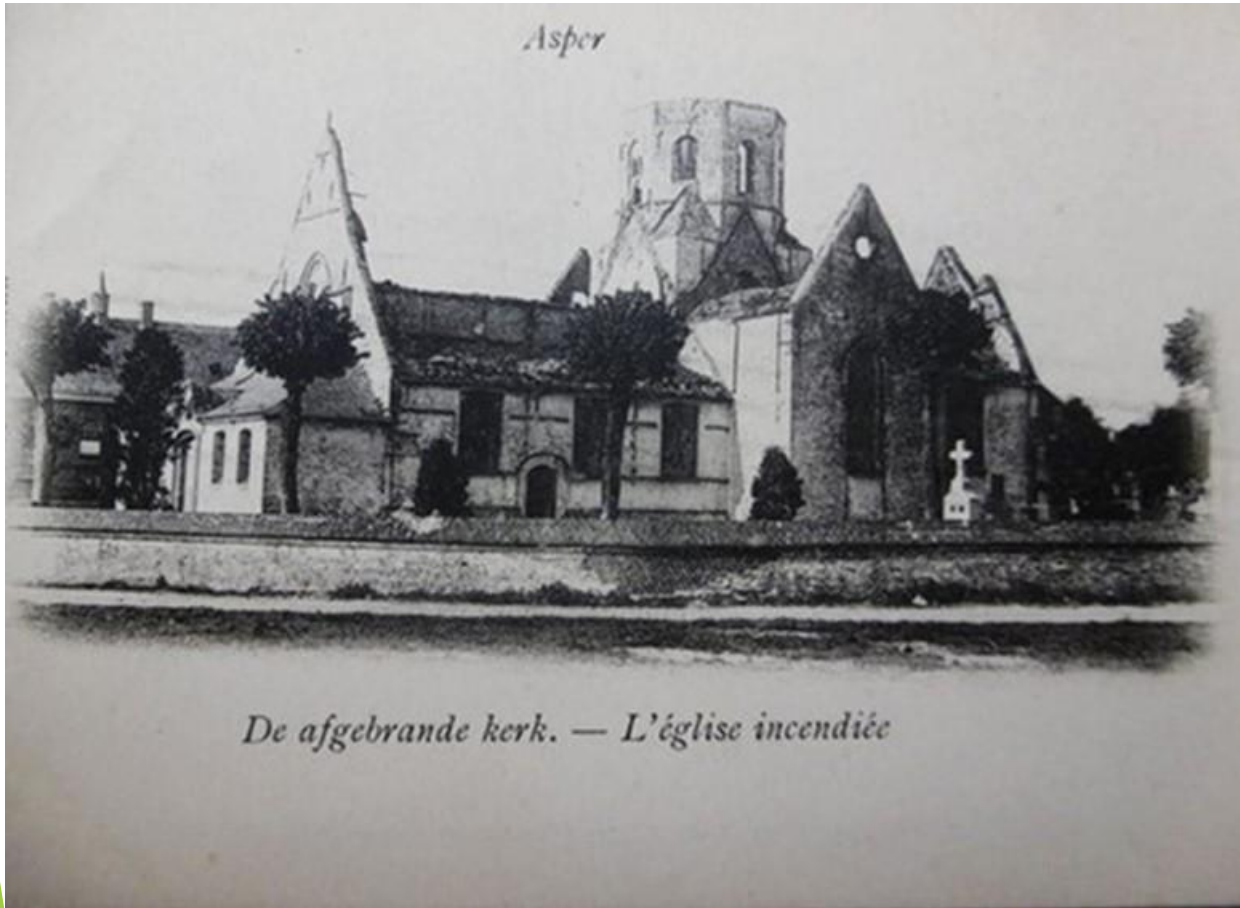
Medewerker Erfgoedcel Leie Schelde

DE SINT-MARTINUSKERK IN ASPER historiek 1

- ❖ De Sint-Martinuskerk met ovale kerkhofsite klimt mogelijk op tot de vroege middeleeuwen.
- ❖ Oudste vermelding: 1121.
- ❖ Oorspronkelijk romaanse kerk opgetrokken uit Doornikse breuksteen.
- ❖ 14de – 15de eeuw: grondige wijziging in gotische stijl.
- ❖ De huidige kerk is een driebeukige hallenkerk met romaanse, gotische en neogotische stilelementen. Er is een transept. De toren en het koor zijn opgetrokken in Doornikse steen, de westgevel en de zijbeuken in kalkzandsteen, de zijkoren in baksteen.

DE SINT-MARTINUSKERK IN ASPER historiek 2

- ❖ 11 januari 1901: de kerk wordt deels vernietigd door een hevige brand.
- ❖ Toren, daken, orgel, doksaal, preekstoel, klokken en zijkoren worden zwaar beschadigd.

DE SINT-MARTINUSKERK IN ASPER historiek 3

- ❖ 1902-1905: behalve koor en transept met torenbasis wordt alles gesloopt en gereconstrueerd naar een ontwerp van architect Modeste De Noyette. Koor, transept en toren worden gerestaureerd in originele toestand.
- ❖ De sacristie wordt volledig nieuw gebouwd aan de noordoostzijde van de kerk.

DE SINT-MARTINUSKERK IN ASPER historiek 4

- ❖ 1930: het kerkinterieur wordt naar de tijdsgeest polychroom geschilderd door broeder L. Vanden Broeck. 20 jaar later zal de polychromie worden verwijderd in het kader van de versobering van de kerkinterieurs.
- ❖ 1940-1944: de twee grootste klokken worden door de bezetters uit de toren geroofd.
- ❖ 1959: beide klokken worden hergoten door de firma Bauwens-Goossens te Gent.
- ❖ 1959-1964: restauratiewerken o.l.v. architect A. Mas.
- ❖ 1986: vernieuwing van de vier torenuurwerken.

DE SINT-MARTINUSKERK IN ASPER BESCHERMD MONUMENT

- ❖ 1948: de toren, het koor en het transept van de kerk worden aangeduid als beschermd monument.
- ❖ 2013: de bescherming wordt uitgebreid tot de volledige kerk inclusief de historische ovale kerkhofsite errond.

DE KLOKKEN VAN DE SINT-MARTINUSKERK

Volgens de overlevering was Asper in de zestiende eeuw vijf klokken rijk. Waarschijnlijk gingen ze verloren bij de godsdiensttroebelen op het eind van de zestiende eeuw. Gedurende de bezetting van 1940-1944 zou de kerk weer eens een zware ramp overkomen. Op 22 oktober 1943 werden de twee grootste klokken uit de toren neergelaten en weggevoerd om tot oorlogswapens te worden geprofaneerd. Pas op 15 november 1958 kreeg de pastoor de toelating om twee nieuwe klokken te bestellen bij de firma Bauwens-Goossens te Gent. Momenteel hangen drie klokken in de kerktoeren. De eerste draagt de naam Martinus, de tweede Maria. Beide klokken werden geroofd in de 2de wereldoorlog en hergoten in 1959. De derde klok draagt de naam Jozef en dateert van 1903.

DE SINT-MARTINUSKLOK

❖ Tekst op de voorkant van de klok:

In haat geroofd. 9.8.1943
In liefde herboren. 15.2.1959
Behoor ik toe aan de kerkfabriek van Asper
Peter: Georgius Gerardus De Keyster
Meter: Elvida Maria Van Caeneghem – De Vos

P. Bauwens . Goossens, Gent

❖ Tekst op de achterkant van de klok:

Petit & Fritsen. Aarle-Rixtel, Holland

DOOPVONT

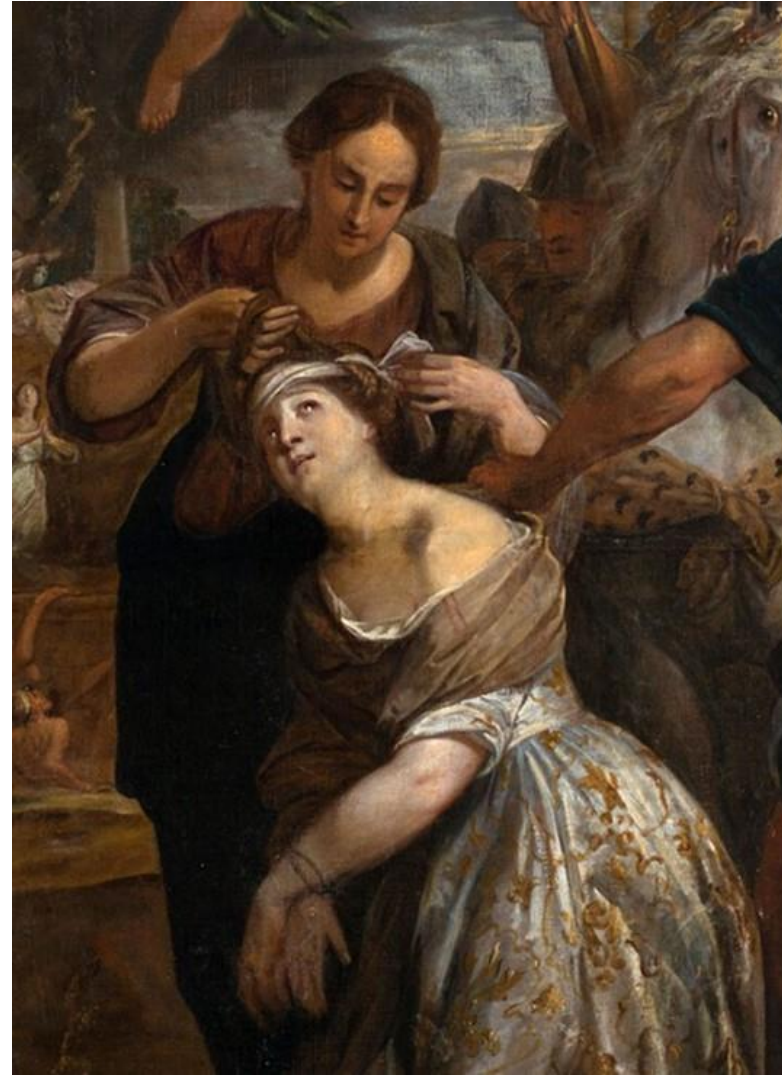

De arduinen achzijdige voet, steun en doopbekken dateren uit de 16de eeuw. Het koperen deksel met kruisbekroning uit 1752.

CONSOLES ONDER DE RIBBEN VAN DE VLIERINGTOREN

DE MARTELING VAN DE H. CATHARINA JOHANNES VAN CLEEF (17DE EEUW)

Dit schilderij maakte vroeger deel uit van een Sint-Catharina-altaar. Catharina werd gefolterd in opdracht van de Romeinse keizer Maxentinus. Ze had geweigerd om zijn vrouw te worden. Een Romeins soldaat kijkt naar het wrede gebeuren. Twee engelen zweven naar Catharina toe. Eén engel heeft de toepasselijke martelaarspalm bij zich.

ONZE-LIEVE-VROUW SCHENKT DE ROZENKRANS AAN DE HEILIGE DOMINICUS JOSEPH MEGANCK (1878)

We zien hoe Maria vanuit de hemel aan Dominicus Guzman de rozenkrans schenkt. Heiligen kijken vanuit de hemel toe. Onderaan rechts is het kenmerkende hondje met fakkel van Dominicus geschilderd. Het werk werd geschonken door Sabrina de Groote en haar familie.

HEILIGE CATHARINA

HENRY DE TRACY (BEGIN 20STE EEUW)

Centraal zien we de H. Catharina. Ze is afgebeeld met een kroon op het hoofd. In haar ene hand houdt ze een zwaard, in het andere een wiel. Men trachtte Catharina te doden door een wiel op haar te gooien, maar dat mislukte. Boven haar hoofd schijnt het goddelijke licht. In de hemel zweven engelen. Eén draagt de martelaarspalm, de andere een banderol met opschrift (*"Kom maagd van Christus, ontvang de kroon"*). Aan de linkerzijde van het paneel zien we hoe Catharina uiteindelijk met het zwaard wordt onthoofd.

HEILIGE CATHARINA

HENRY DE TRACY (BEGIN 20STE EEUW)

BEELDEN VAN DE CALVARIE

Maria van de Calvarie

Christus aan kruis van de calvarie

Johannes van de calvarie

De calvarieberg situeert zich buiten aan de achterzijde van het koor. Het kruis bevond zich onder een overkapping. Oorspronkelijk hing aan het kruis dit eikenhouten Christusbeeld uit de barokperiode. Het beeld was vroeger gepolychromeerd en het dateert uit de 17de eeuw. Links bevond zich het beeld van Maria, rechts dat van de apostel Johannes. De beelden van Maria en Johannes zijn jonger dan de Christusfiguur en kunnen gedateerd worden rond 1880-1950. De drie beelden zijn overgebracht naar het interieur van de kerk.

GRAFSTEEN VAN ABRAHAM VAN HOOBROUCK HEER VAN ASPER (+1687)

- ❖ Ingemetseld in de muur van het transept bevindt zich de arduinen grafsteen van Abraham van Hoobrouck. Hij was de heer van Asper. De grafsteen is versierd met de wapenschilden en de kwartieren van de familie Hoobrouck.
- ❖ De familie van Hoobrouck had in het Ancien Régime veel macht in de streek. Ze hadden de heerlijkheid Asper-Zingem in hun bezit.
- ❖ De steen maakte vroeger deel uit van een grafmonument.
- ❖ Na W.O.II bracht men de grafsteen over naar het interieur van de parochiekerk.

GRAFSTEEN VAN ABRAHAM VAN HOOBROUCK HEER VAN ASPER (+1687)

tekst: "LIBERA SEPULTURA; NOBILIS DI ABR HAMI VAN
HOOBROUCK TOPARCHAE ; DE ASPER ET SYNGHEM
AXELWALLE & QUI; FUNDATO HIC ET IN SYNGHEM
ANNIVERSARIO; CUM DISTRIBUTIONE PANUM OBIIT 18
AUGUSTI; 1678 ET PERILL Dae MARIAE ANNAE PHILIPPAE;
Fae PERILL D PETRI VAN CUYCK VAN MEYEROP; EX
COMITIBUS DE CUYCK QUAE OBIIT 13 AUGUSTI; 1689;
JTEM PERILL Dae MARIAE ANNAE FI PERILLis Di;
ENGELBERTI TAYE BARONIS DE WEMMEL QUAE OBIIT; 5
APRILIS 1619 ET UTRIUS QUE FAMILIAE; RIP »

BEELD VAN DE H. MARTINUS

- ❖ Eikenhouten beeld van Sint-Martinus op zijn paard die een deel van zijn mantel aan een kreupele arme schenkt.
- ❖ Vervaardigd door Stanislas en Jean-Baptiste Helderbergh.
- ❖ Het houten beeld was oorspronkelijk gepolychromeerd.
- ❖ Het beeld is afgewerkt met zilverwerk uit Oudenaarde. Dit zilverwerk is jonger dan het beeld en dateert uit de 18de - 19de eeuw. De stijgbeugels werden vervaardigd door een lid van de Oudenaardse familie Vandenhende. Anthone Vandermeersch stond in 1774 in voor de levering van de sporen.
- ❖ In 1769 maakte een onbekende Gentse zilversmid de teugels.
- ❖ De helm van Sint-Martinus dateert uit de 19de eeuw.

BEELD VAN ONZE-LIEVE-VROUW MET KIND

- ❖ Eikenhouten gepolychromeerd beeld, zijde, galon, fluwelen mantel, geborduurd kleet, zilveren wapenuitrusting, twee bladkroontjes, gepolychromeerd schrijn.
- ❖ Neogotiek.
- ❖ Vervaardigd door Stanislas en Jean-Baptiste Helderbergh.
- ❖ Datering: 17de eeuw.
- ❖ Doorheen de geschiedenis had het beeldje weelderige kledij. De huidige kledij dateert uit de 20ste eeuw.

GLASRAAM MET HEILIGE DRIEVULDIGHEID, DE H. CATHARINA VAN ALEXANDRIA EN DE H. MARTINUS VAN TOURS

Glasraam in de oostgevel van het koor. Voorstelling van de Heilige Drievuldigheid, de heilige Martinus en de H. Catharina.
Gesigneerd: "Camille Ganton" (Gent) en daterend van 1912-1919.

GLASRAAM HEILIGE IVO EN HEILIGE CATHARINA

- ❖ Glas-in-loodraam in de zuidelijke zijbeuk van het koor boven het Sint-Jozefsaltaar. Voorstelling van de H. Ivo en de H. Catharina.
- ❖ Neogotiek.
- ❖ Datering: 1912-1919.
- ❖ Vervaardigd door Camiel Ganton.
- ❖ De H. Ivo is de patroonheilige van de schenker van dit brandglasraam (Ivo Weytens).

GLASRAAM MET ONZE-LIEVE-VROUW VAN LOURDES

- ❖ Glasraam in de noordelijke zijbeuk van het koor boven het OLV altaar.
- ❖ OLV verschijnt aan Bernadette Soubirous. Maria wordt afgebeeld aan een grot. Ze draagt een wit kleding en heeft een rozenkrans in de hand.
- ❖ Gesigneerd: 'Camille Ganton' (Gent) en daterend van 1912-1919.

KAZUIFEL

- ❖ Kazuifel van lamé en fluweel.
- ❖ Gebrocheerd.
- ❖ Datering: 20ste eeuw.
- ❖ Vervaardigd door het atelier Henri Van Severen-Ente.

KELK

- ❖ Vergulde miskelk uit de 18de eeuw.
- ❖ Zeslobbige voet met verschillende voorstellingen in medaillon (evangelisten, calvarie en eucharistisch symbool).
- ❖ Stam met knoop en engelen.
- ❖ Cuppa met H. Aanschijn, brood, wijn en passiewerktuigen in medaillons.

VAANDEL OLV VAN DE ROZENKRANS en BEELD VAN OLV MET KIND

- ❖ Vaandel van zijde met glasparels.
- ❖ Gebrocheerd, goudbrokaat, geborduurd.
- ❖ Het vaandel toont OLV die de rozenkrans schenkt aan Dominicus Guzman (in mandorla).
- ❖ Inscripties: “Regina sacras rosarii” – “Mysteria Gaudiosa” – “Mysteria Dolorosa” – “Mysteria Gloriosa”.
- ❖ Het vaandel hangt tegenwoordig in de doopkapel.
- ❖ Het beeld ervoor is een processiebeeld en draagt een kleeid met Mariamonogram en kroon, een mantel met sterren en rozen, een kanten sluier, een blad- en beugelkroontje, een scepter en een wereldbol met kruis en paternoster. Het dateert vermoedelijk uit de 18de eeuw.

ANTEPENDIUM

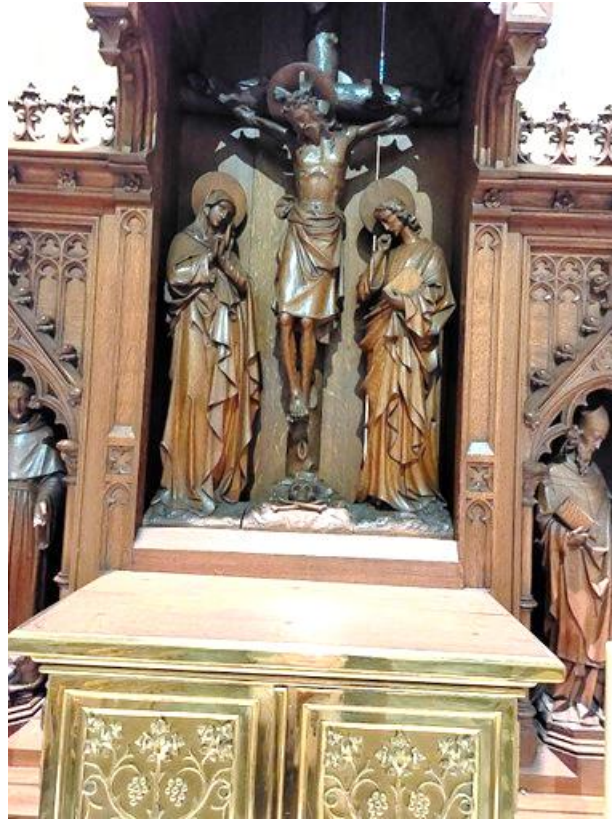
- ❖ Een antependium is de bekleding aan de voorkant (publiekscant) van een altaar of een kansel.
- ❖ Datering: 18de eeuw.
- ❖ Zijde en fluweel, goud geborduurd, damast.
- ❖ Het antependium is ingekaderd. Op de zilverkleurige lijst zijn goudkleurige decoratie-elementen aangebracht. Het is versierd met bloemen in brokaatwerk.

HOOGALTAAR

- ❖ Vervaardigd door R. Van Caelebroeck in de periode 1907 – 1910.
- ❖ Neogotiek.
- ❖ Arduinen altaartafel en kaarsenbank, eikenhouten retabel, metalen verguld tabernakel
- ❖ Altaartafel met Jezusmonogram en bladwerk in medaillons. Kaarsenbank met opschrift. Retabel met zes heiligenbeelden (HH. Hubertus, Demetrius, Catharina van Alexandrië, Cornelius, Lucas en Christina) rond Calvarie en op de hoeken gevleugelde engel. Tabernakel met Hostiedragende Kelk en Wimpeldragend Lam in mandorla omgeven door druivenranken.
- ❖ Het opschrift op de kaarsenbank luidt: “Accipite et manducate hoc est enim corpus meum”.
- ❖ Dit altaar vervangt een renaissance-altaar dat bij de kerkbrand in 1901 verloren ging.

HOOGALTAAR (detail)

NOORDELIJK ZIJALTAAR

- ❖ Vervaardigd door R. Van Caelebroeck in de periode 1907 – 1910.
- ❖ Neogotiek.
- ❖ Eikenhouten kaarsenbank met gedeeltelijk gepolychromeerd retabel en arduinen altaartafel.
- ❖ Toegewijd aan OLV. Altaartafel met gekroond Mariamonogram, kaarsenbank met Jezusmonogram, retabel met beeld van OLV met Kind geflankeerd door de H. Simon Stock die een scapulier ontvangt en de H. Dominicus Guzman die een rozenkrans ontvangt.
- ❖ Dit altaar vervangt een marmeren renaissance-altaar dat bij de kerkbrand in 1901 verloren ging.

ZUIDELIJK ZIJALTAAR

- ❖ Vervaardigd door R. Van Caelebroeck in de periode 1907 – 1910.
- ❖ Neogotiek.
- ❖ Eikenhouten kaarsenbank met gedeeltelijk gepolychromeerd retabel en arduinen altaartafel.
- ❖ Toegewijd aan de H. Jozef. Altaartafel met monogram, kaarsenbank met opschrift, retabel met beeld van de H. Jozef met geflankeerd door de geboorte van Christus en het sterfbed van de Heilige.
- ❖ Het opschrift op de kaarsenbank luidt: “H. Jozef sta ons bij in het uur der dood.”

KERKMEESTERSBANK

- ❖ Eén van de twee eikenhouten kerkmeestersbanken uit de tweede helft van de 18de eeuw (1750 – 1799).
- ❖ Classicisme.
- ❖ Sobere lambrisering versierd met medaillons (Christus als Goede Herder, Lucas – met symbool rund - in de noordelijke kerkmeestersbank, Mattheus in de zuidelijke).

PREEKSTOEL

- ❖ Eikenhouten preekstoel op hardstenen sokkel met een metalen en een houten preekstoelkruis vervaardigd door R. Van Caelebroeck.
- ❖ Neogotiek.
- ❖ Achtzijdige steun op sokkel – kuip met reliëfs van evangelisten, preekstoelkruis, doodshoofd en uiteinden – klankbord met duif – steektrap met maaswerk bewerkte leuning.

RELIEKBORD met o.a. RELIKWIE VAN DE HEILIGE MARTINUS

- ❖ Reliekkastje met alle relieken die de kerk van Asper bezit.
- ❖ 19de eeuw: HH. Jozef, Hubertus, Franciscus Xaverius, OLV, de apostelen, Barbara.
- ❖ 20ste eeuw: HH. Catharina, Cornelius.
- ❖ Metaal, koperlegering, verzilverd.

Foto's: © M. Peleman

- ❖ Belangrijkste relikwie van de kerk want het is immers een relik van de patroonheilige.
- ❖ Zilveren reliekhouders versierd met bloemen en rocailles.
- ❖ Rococo.

HEILIGE THERESIA VAN LISIEUX

Foto: © M. Peleman

- ❖ Bruin geschilderd gipsen beeld.
- ❖ De heilige wordt afgebeeld in haar kloostergewaad en is te herkennen aan de bloemen op haar borst.
- ❖ Het beeld staat op een sokkel, maar heeft ook een eigen sokkel.

HEILIGE HELENA

- ❖ Gipsen gepolychromeerd beeld.
- ❖ De H. Helena ontdekte het kruis waaraan Christus werd gekruisigd.
- ❖ Zij vond ook de H. Rok.
- ❖ Helena was de moeder van de Romeinse keizer Constantijn die van het christendom een staatsgodsdienst maakte.
- ❖ Helena is te herkennen aan haar kroon en het opvallende kruisbeeld in haar handen.

FRANCISCUS XAVERIUS

- ❖ Houten gepolychromeerd beeld van de bekende Gentse beeldhouwer Mathias Zens.
- ❖ Neogotiek.
- ❖ In 1877 werd de maatschappij van de H. Franciscus Xaverius opgericht in Asper om de geloofsbeleving in de parochie te bevorderen.
- ❖ Het beeld werd in 1896 door een parochiaan geschonken.

HEILIGE PASTOOR VAN ARS

- ❖ Houten gepolychromeerd beeld.
- ❖ Neogotiek.
- ❖ Het beeld stelt de pastoor van Ars (Jean-Marie Vianney) voor.
- ❖ Hij is de patroonheilige van de priesters.
- ❖ De man wordt traditioneel weergegeven in zijn priestergewaad en lijkt de toeschouwer vriendelijk te groeten.
- ❖ De vrome en sociaalvoelende priester werd in 1925 heilig verklaard.

TORENUURWERK

- ❖ Het oude torenuurwerk is bewaard gebleven en staat nu naast het hoofdportaal.
- ❖ De wijzerplaat en het bijhorende mechanisme zijn gerestaureerd door Asperling Wilfried Hoste.
- ❖ Het uurwerk staat sinds de jaren 1980 in de kerk opgesteld.

ROUWBORD FAMILIE VAN HOOBROUCK

- ❖ Rouwbord van de adellijke familie van Hooibrouck, heren van Asper.
- ❖ Centraal zien we het gehelmde wapenschild van de familie van Hooibrouck.
- ❖ Dit schild wordt omgeven door de wapens van gelieerde families.
- ❖ Dit rouwbord is in 1789 of niet lang daarna te dateren. In de jaren 2000 werd het gerestaureerd.

KRUISWEG

- ❖ Traditionele kruisweg.
- ❖ De staties zitten in een polychrome lijst vervat.
- ❖ Olieverf op houten panelen.
- ❖ Neogotiek (1900-1905).
- ❖ De kruisweg werd in 1905 geplaatst.

ANTIPHONALE ROMANUM

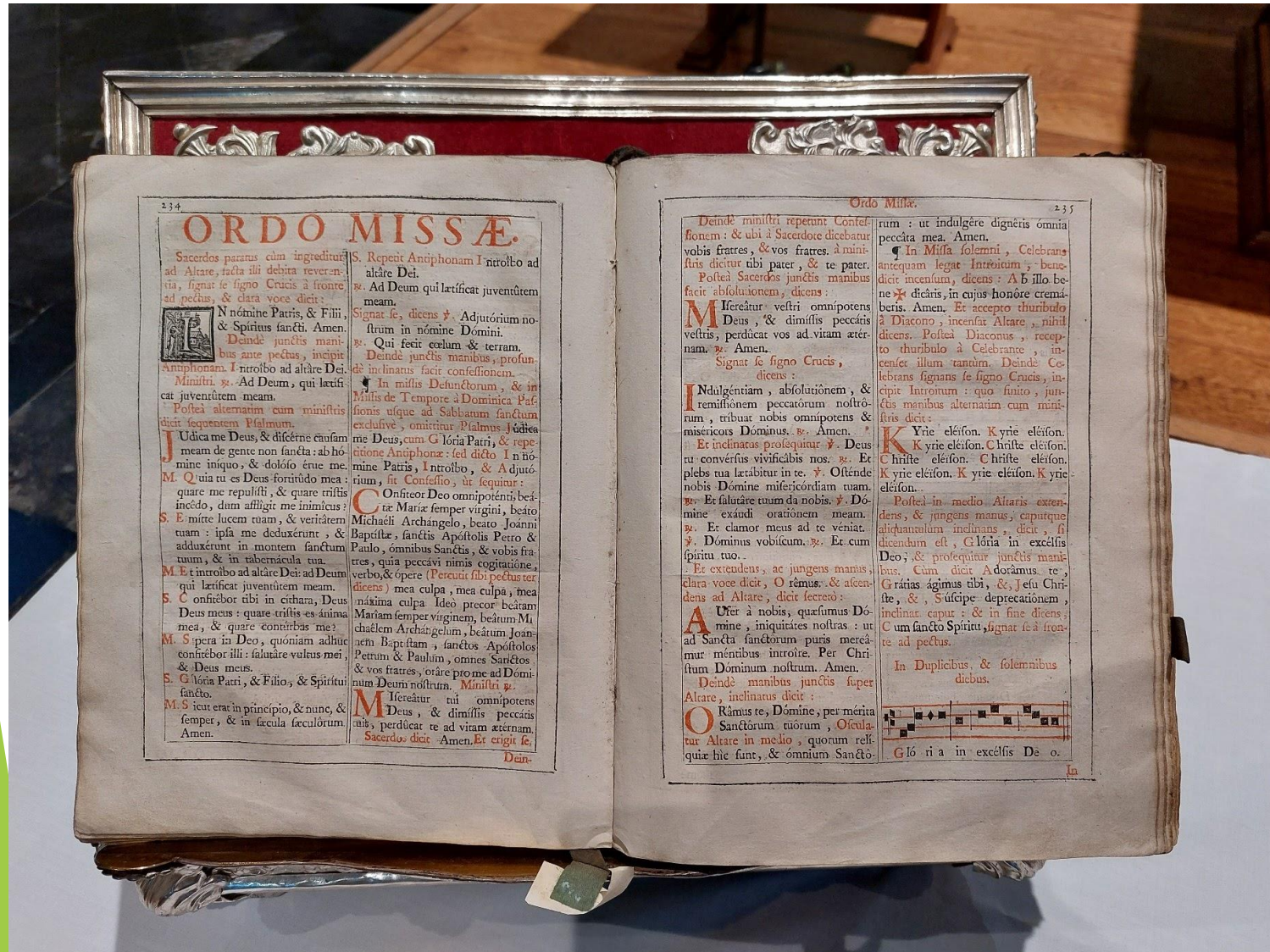
- ❖ Liturgische zangbundel.
- ❖ Vervaardigd in Antwerpen door Jan Baptist Verdussen (III).
- ❖ Datering: 1750 – 1774.

MISSALE ROMANUM

- ❖ Missaal in rood fluweel.
- ❖ Stijl: régence.
- ❖ Vervaardigd in Antwerpen door Plantijn (drukkerij).
- ❖ Datering: 1725 – 1749.
- ❖ Op het titelblad van dit boek wordt het Laatste Avondmaal voorgesteld.

MISSALE ROMANUM

- ❖ Liturgische zangbundel.
- ❖ Leder.
- ❖ Vervaardigd in Antwerpen door Plantijn (drukkerij).
- ❖ Datering: 1750 – 1774.
- ❖ Op het titelblad wordt de aanbidding van het H. Sacrament voorgesteld.